

Een kille ochtend in Rue du Progrès

Wat verklaart de interesse van het KunstenFESTIVALdesArts voor de Martini-toren?

Ziet het Brusselse festival er zijn eigen streven in voorafgebeeld?

Wil het, net als de toren destijds, een plek worden die geldt als een rendez-vous met de wereld?

Maakt ook het festival komaf met het provincialisme, en past het zich

– zelf eveneens een nieuwkomer –

net zo 'naadloos' in in het stedelijke weefsel?

De parallel zou wel eens mank kunnen lopen

als we zien hoe Eric Min in

MartiniMartini, kanttekeningen bij een hommage

de verbale luchtbel rond de toren doorprijkt.

Kunst heeft zijn wortels in de stad. Artiesten horen thuis in Urbino, Venetië, Montparnasse of *the Knitting Factory*. Hun opdrachtgevers en verzamelaars wonen er, de krant wordt er gedrukt. Cultuur heeft stedelijkheid nodig om te gedijen en om zich tegen af te zetten. Een handvol baldadige *pleinairisten* die, o schande, met hun schildersezel de stadspoort uitwandelen en de natuur intrekken om de negentiende eeuw uit de kluisters en de tekenzalen van de academie te bevrijden, volstaat om indruk te maken op de schriftgeleerden van de kunstgeschiedenis. Bucolische kunstenaarseilanden als Giverny, Sint-Martens-Latem of Worpswede moeten de batterijen weer opladen tot de Meesters weer kunnen leven met de kroeg en de boulevard. Zo is het altijd geweest en zo zal het altijd zijn.

Dat kunstcentra aansluiting zoeken bij hun biotoop is dus geen verrassing. Ooit stipelde het Leuvense festival Klapstuk een stadswandeling uit langs plekken waar kunstwerken en kleine dansproducties een meerwaarde konden vinden. De Brusselse Beursschouwburg weet al lang dat hij leeft bij de gratie van de straten die hem als een warme jas omhullen. De stadsprojecten volgen er elkaar op: denktanken voor intellectuelen, het betere bergingswerk (Hotel Central redden, bijvoorbeeld) en iets om de jonge gasten van de straat weg te houden. Het Kaaithater publiceerde een dik *Theaterschrift* rond stad, kunst en culturele identiteit. Wanneer de jongste editie van het kunstenFESTIVALdesArts een gebouw – de Martini-toren op het Rogierplein –

als een postmoderne totem binnenhaalt met twee publikaties en een tentoonstelling, bezegelen de organisatoren gewoon het eeuwige verbond tussen de kunstenaar en zijn natuurlijke element.

In haar openingstoespraak vond Frie Leyssen dat de podiumkunsten best een hoekje mochten vrijmaken om Brussel naar binnen te laten, de stad waarin haar festival zijn bedding vindt. De Martini-toren zou het gewillige boegbeeld zijn: het verhaal van het Centre International Rogier anno 1958 is immers typisch voor de manier waarop mensen hier omgaan met architectuur, ruimte, wonen en leven. Bovendien wordt de eerste Brusselse wolkenkrabber weldra ontmanteld. Het is dus de hoogste tijd om even stil te staan bij het gebouw dat – en ik citeer uit de programmabrochure van het festival – 'destijds een speels en ongegeneerd modernisme in onze hoofdstad introduceerde. Het bracht een toekomst, het hield de belofte van een ontmoeting in zich. In de jaren zestig gold de Martini, omwille van zijn gedurfde functievermenging en hoge densiteit als een rendez-vous met de wereld (...) De verwondering om deze geloofsbelijde-

nis in de moderniteit, die vanaf de jaren vijftig als een golfslag door onze eeuw sloeg, moet opnieuw worden gewekt'. Het *MartiniMartini*-project nodigt ons uit om na te denken over de betekenis van architectuur voor de stad van vandaag. De bedenkelijke staat van het gebouw en zijn omgeving maakt het ding trouwens ook 'tot een spiegel van de grootstedelijke problematiek: leegstand, kaalslag, drugs en prostitutie'.

De drukte die het festival rond de toren wilde regisseren was dus dubbelhartig: één van de publikaties presenteert zich met nadruk als een hommage terwijl stadsschrijver Eric de Kuyper in het andere boekje werd ingehuurd als tegengewicht voor het bijwijlen lyrische proza van Bruno De Meulder, die samen met Jürgen Persijn tekende voor het concept van *MartiniMartini*.

De Meulder is dus ook verantwoordelijk voor het discours over stedelijkheid dat hier wordt ontwikkeld, en ik weet niet of dat zo'n goed idee was. Zijn bevlogen apologie van het modernisme zou wel eens kunnen omslaan in een loflied op de machtshonger van de projectontwikkelaars. De weg naar de stad is met goede bedoelingen geplaveid: ik ben bang dat het *MartiniMartini*-project een web van betekenissen en kwaliteiten weeft rondom een banaal torentje in een provincienest dat zo graag een wereldstad wilde zijn, tot het ongewild de kaart trekt van de lieden die het beweert kritisch te observeren. Maar misschien is de reidans rond de totempaal van het Rogierplein ook wel een vorm van jeugdsentiment voor de